O P Z O E K N A A R G E B O R G E N H E I D
D I E I N M I J N H A R T W O N E N W I L

Serie Levensliederen

Wil je preken over jouw levenslied? Muziek heeft mij al vanaf mijn jeugd beroerd en opgetild; maar een levenslied heb ik niet. Joni Mitchell, Janis Joplin, Stevie Nicks, Suzanne Vega, Tracy Chapman, allerlei verschillende Stabat Maters - veelal vrouwenstemmen maak ook denk ik aan een mooie ballad van een mannenstem van hardrockband Metallica en ik kan nog wel even doorgaan. Liefste luisterde ik het lekker hard op een walkman en heb ik mijn oren al op jonge leeftijd overbelast. Er werd dan iets in mij aangeroerd, voor even uit mijzelf getild, uit mijn eigen cocon terwijl ik tegelijk tot in mijn diepe binnenste kon worden geraakt. Ik vond lang in muziek een herkenning die ik nergens anders vond. Muziek was voor verslavend en ik kon grenzeloos nummers grijsdraaien. Zelden gingen mijn favorieten mij vervelen.

Dus, wat zou ik voor vandaag kiezen als levenslied voor deze dienst? Voor vandaag koos ik een weefsel van twee liederen: *Uit staat en stand* van Oosterhuis en *One of us* van Joan Osborne.

Op een recente inspiratieochtend met dertig collega's in onze kerk in Utrecht moesten we in groepjes van drie nadenken over wat of wie onze bronnen zijn en met wie we een innerlijk gesprek voeren. Een voor mij nog onbekende oudere collega reageerde wat nors en afhoudend: Luister het is maandagochtend elf uur. Ik ben aan het opstarten en dan moet ik opeens met jullie gaan delen wat mijn bronnen zijn. Ik vind dat intiem en trouwens, ik kan er ook helemaal niet bij.
Ik begreep hem toen hij zei: 'het is intiem ik kan er ook helemaal niet bij'.

Misschien herkent u het ook - dat je in de zoveelste workshop zit of bijeenkomst ergens en je krijgt een dergelijke opdracht - die makkelijk lijkt maar eigenlijk heel ingewikkeld is. En dan moet je op dat moment wat delen en dan roep je al gauw tegen elkaar: mooi, mooi. En uiteindelijk deel je heel weinig. Je gaat er soms alleneriger vandaan dan dat je was gekomen. Hoe zit het eigenlijk met onze bronnen, met dat wat ons inspireert? Zijn bronnen zomaar beschikbaar, is inspiratie te verkrijgen?

Net de dag ervoor was ik in het Stedelijk Museum in Amsterdam geweest. Voor mij en ons gezin een lievelingsplek. En kunst is zeker een bron van inspiratie. Ik ging want ik was te lang niet in een museum geweest en musea doen mij altijd goed. Ik ging inspiratie halen- ik wilde even uit mijzelf getild worden- uit mijn eigen wereld - en het gebeurde dit keer niet. Ik vond het opeens te veel indrukken en kleuren en vond de innerlijke aansluiting niet bij de twee tentoonstellingen die ik bezocht. Teleurgesteld kwam ik thuis. Mijn verlangen naar bronnen, inspiratie en zielsvoeding is groot maar wordt lang niet altijd beantwoord. Het is niet zomaar te organiseren.

Mijn collega had gelijk en had het durven zeggen: zomaar ineens koud op de maandagochtend met elkaar georganiseerd delen werkte niet. Gek eigenlijk dacht ik toen: wij proberen vanuit ons vak mensen uit te nodigen om van zichzelf te delen en tevoorschijn te komen. En nu onderling vielen we stil. We zwegen wat, het voelde een beetje ongemakkelijk. Ik haalde nog een rondje koffie. De op het oog norse collega had een mooie ring om met een diamantje - ik vroeg hem naar zijn opvallende en bijzondere ring. Hij ontdooide, zijn ogen straalde warmte en hij vertelde mij over de herkomst en betekenis van de ring.

Ik vertelde hem, ik moest even een drempeltje over, het voelde een beetje intiem, we kende elkaar nog nauwelijks en ons contact dat stroef begonnen was kwam net een beetje op gang. Maar ik deed het toch en vertelde hem, nu het toch over onze bronnen ging, dat ik die ochtend op weg naar de bijeenkomst toe, opeens eigenlijk, schijnbaar uit het niets, in mijzelf een regel hoorde zingen uit een lied: 'Tot ik Hem, Hij mij vinden zal. En hoe' (ik heb zin om het te zingen). Ik vertelde hem erbij hoe we, als we dat hier in deze Dominicuskerk zingen, hoe deze woorden -*Tot ik Hem, Hij mij vinden zal en hoe* - door ons allemaal harder aangezet lijkt te worden. Als een Godsbeeld al te manlijk wordt dan heb ik daar last van, maar in dit lied voelt het aan alle categorieën en scheidslijnen voorbij. Gezamenlijk zingen we dan, voor even, het gordijntje tussen iedere afstand, verdeeldheid, eenzaamheid weg. Voor even samen één. Hier ben ik. En jij en jij. En wij.
In en met en door God. En wat kan ik me laven en optrekken aan dit soort momenten. Hoe belangrijk is het voor mij om dit te kunnen ervaren samen. Mijn collega antwoordde: prachtig hè, het doet me denken aan regels van Reve. Dan denk ik dat gij Liefde zijt en Eenzaam en Gij mij in zelfde wanhoop zoekt als ik U.

En zo moest ik weer denken aan een van de nummers die ik als puber al grijs draaide en nog vaak luister: *One of Us* - van Joan Osborne, een hit uit de jaren ’90 van de vorige eeuw. Zij stelt zich in dit lied voor dat God een van ons zou zijn - zomaar een vreemde in de bus, zomaar een sloeber die slechts probeert thuis te komen. Ik vind het een kaal en tegelijk speels en ontwapenend beeld: Allemaal voor elkaar onbekende sloebers in de bus die niets anders doen dan proberen om thuis te komen.

Tussen deze collega en mij was iets ontstaan- een samenspel van inspiratie en associatie ontvouwde zich en op die maandagochtend iets voorbij half twaalf wist ik opeens welke twee liederen ik zou kiezen voor deze dienst. Ik liep daar al een tijdje over te dubben en kwam niet verder. En nu viel alles even samen. Hoe wonderlijk.

Zanger Leonard Cohen zegt over zijn beroemde levenslied *Halleluja* waar hij zeven jaar over heeft gedaan om het te schrijven: Als ik wist waar mijn liedjes vandaan kwamen dan ging ik er vaker naar toe. Inspiratie komt meestal anders en op momenten dat ik er niet mee bezig ben maar het kennelijk wel nodig heb. Hoe het zit dat weet ik niet maar het heeft iets te maken met onze oprechte aanwezigheid naar elkaar toe, het lef om te delen van wat er werkelijk van binnen leeft zonder het te verfraaien of vervormen of in te houden. En ook met geduld en met aandacht voor wat er op dat moment is - of niet.

De dag na de inspiratiedag met collega’s had ik een gespreksgroep in onze kerk in Utrecht. We bespraken samen een boek. Het eerste uur van ons gesprek bleef een beetje hangen in beschouwingen, in veilige analyses over de wereld en over menselijk gedrag. Totdat we aanbelandden bij de volgende zin: Geborgenheid is niet gebonden aan een plaats maar aan de spirituele ruimte in ons menselijke hart. Naar aanleiding van dit zinnetje ontstond gaandeweg steeds meer openheid.

Het was opvallend hoe eerlijk en verlangend mensen op het woord geborgenheid reageerden. Iemand die wat later in het rondje aan de beurt kwam zei: ‘net had ik iets moois bedacht wat ik wilde inbrengen maar nu ik jullie allemaal hoor ben ik onder de indruk en wil ik heel wat anders zeggen dan dat ik gedacht had. Ik voel me geborgen in deze groep. Ik leer in mijn leven steeds meer op die geborgenheid te vertrouwen en mezelf te laten zien. Ook hier met jullie. Ik durf mijzelf steeds meer op het spel te zetten. Maar pff wat zit ik mijzelf soms in de weg. Wat struikel ik soms over mijzelf, wat loop ik mijzelf toch voor de voeten. Ik zou tevoorschijn willen komen zonder mijzelf steeds voor de voeten te lopen’. Het viel stil. Onmiddellijk pakte twee mensen pen en aantekeningenboekje om dit zinnetje voor zichzelf vast te leggen. Geborgenheid is niet gebonden aan een plaats maar aan de spirituele ruimte in ons menselijke hart.

De liederen die ik vandaag noem raken en inspireren mij omdat ze gaan over eenzame gevoelens die herkenning zoeken in het gezicht van de (A)ander. Zomaar voor elkaar onbekende mensen in de bus die bij elkaar kunnen thuiskomen. Waar onze kaalheid herkenning vindt en overgaat in geborgenheid. Mijn op het oog norse collega had een geforceerde inspiratieochtend open durven breken - niet omdat hij fraaie en interessante inspiratiebronnen deelde - maar juist omdat hij zijn oprechte aanwezigheid en frustratie durfde in te brengen. ‘Ik vind dit veel te intiem opeens en trouwens ik kan er ook helemaal niet bij’.

Misschien is dit wel waar eenzaamheid overgaat in gezamenlijkheid. Wanneer je werkelijk durft te delen wat jou bedrukt, beangstigt of tegenhoudt. Wanneer je het niet tegenhoudt, of inhoudt en ook niet verpakt in mooie zinnen - maar wanneer je het zegt zoals het voor jou is. Wanneer je je worsteling blootlegt en van je werkelijke verlangen kan delen. Ook als het niet fraai is of spannend voelt om te delen. En voor je het weet breekt er iets van binnenuit open en wordt jouw allenerigheid aangeraakt en beantwoord. Voor je het weet vind je samen wat je in je eentje niet vinden kon. En dan opeens ervaar je gezamenlijkheid - geborgenheid die in ons hart wonen wil.

En soms kun je dat waar je niet zo goed bij kan - maar wat je wel ten diepste verlangt en zoekt - het beste samen tevoorschijn zingen. En misschien zing ik, zingen we daarom hier dan ook zo graag. En is *Uit staat en stand* voor mij een gezamenlijke levenslied geworden richting het ultieme thuiskomen:

Uit eigen aard en huid naar iemand toe,
Onontkoombaar en niet wonen meer,
Tot ik Hem, Hij mij vinden zal. En hoe –
Een zee van dromen gaat in mij tekeer.

Claartje Kruijff

We lazen Johannes 20: 19-22
Claartje Kruijff is bereikbaar via ‘lt@dominicusamsterdam.nl’ (‘tav Claartje Kruijff)